

LIST OTWARTY STOWARZYSZENIA MUZEALNIKÓW POLSKICH

Minęło dwadzieścia dni, od ogłoszenia przez Ministra Zdrowia rozporządzenia o wprowadzeniu stanu epidemicznego w Polsce (14.03. 2020, Dz. U. nr. 433), na mocy którego wstrzymana została działalność muzeów w Polsce. W ślad za wprowadzeniem tego rozporządzenia musieliśmy podjąć działania, nigdy wcześniej nie stosowane. Z jednej strony, do pracy zdalnej zostało wysłanych kilkanaście tysięcy polskich muzealników, a kolejne kilka tysięcy przeszło na tzw. przestój. Z drugiej strony zamknięte zostały wszystkie wystawy stałe, czasowe, sale edukacyjne oraz wszelkie inne miejsca naszej aktywności publicznej. Kwadraturą koła stało się wyzwanie stworzenia warunków, w których zapewnimy bezpieczeństwo zarówno pracownikom muzeów, jak i naszej substancji, w tym przede wszystkim, zbiorom. W ciągu niezwykle krótkiego czasu, posiłkując się wzajemnymi radami, wdrożyliśmy wszystkie zmieniające się co kilka dni zalecenia, rozumiejąc ich nadrzędną potrzebę.

Jednocześnie, spontanicznie i intuicyjnie, polscy muzealnicy pokazali, że w sytuacji pandemii nie zamierzają zrezygnować z realizacji ich nadrzędnej misji, jaką jest służba publiczności polegająca na interpretowaniu zasobów dziedzictwa. W ciągu kilku dni w sieci pojawiła się oferta dostępu online do muzealiów i treści jaką one niosą. Wirtualne zwiedzanie wystaw, filmy, wykłady kuratorskie, jednym słowem różnorodna oferta muzealna jest nadal dostępna dla publiczności.

Po dwudziestu dniach, tej nie praktykowanej wcześniej działalności, przychodzi czas na pierwsze podsumowania i wnioski. Stowarzyszenie Muzealników Polskich, które w ciągu tych dni było adresatem niezliczonych pytań, wątpliwości, wyrażanych obaw i zgłaszanych pomysłów, czuje się w obowiązku aby w imieniu polskich muzealników zabrać głos poprzez niniejszy list otwarty.

Stowarzyszenie Muzealników Polskich wyraża najwyższe uznanie i podziękowanie dla polskiej ochrony zdrowia. Dla lekarzy, ratowników medycznych, pielęgniarek i całego personelu medycznego oraz wolontariuszy za ich ofiarną pracę dla naszego zdrowia i bezpieczeństwa. Z uwagą i troską obserwujemy rozwój sytuacji.

Dołożymy wszelkich starań, aby polskie muzea zachowując najwyższy rygor w prowadzeniu kontaktów społecznych stały się miejscami, w których wirus COVID 19 nie znajdzie żadnej szansy dla przetrwania! Wiele osób porównuje obecną sytuację do wojny.

Dlatego składamy obietnicę, że w miarę naszych możliwości będziemy w naszych muzeach dokumentować i upamiętniać Waszą walkę. Widzimy, że z największym poświęceniem stawiacie czoła stanowiącej zagrożenie dla Waszego życia teraźniejszości. Naszym zadaniem jest zachowanie pamięci o Waszym trudzie dla przyszłości.

Stowarzyszenie Muzealników Polskich dziękuje wszystkim swoim członkom, oraz niezrzeszonym w naszej organizacji muzealnikom, za podjętą w tych niecodziennych okolicznościach działalność skierowaną w stronę naszej publiczności. Kierujemy jednocześnie apel do wszystkich zarządzających polskimi muzeami, o wdrożenie działań mających na celu udokumentowanie życia naszego kraju, miast, regionów i społeczności lokalnych w czasie obecnej pandemii.

Stowarzyszenie Muzealników Polskich zwraca uwagę na okoliczność utraty, wraz z zamknięciem wystaw, znaczącej części muzealnych dochodów. Ich skala, w zależności od konkretnych instytucji jest różna - od kilku do kilkudziesięciu procent budżetu rocznego. Wpływnie to na kondycje naszych instytucji, ale będzie miało także oddziaływanie makroekonomiczne. Ponad tysiąc działających w Polsce muzeów daje zatrudnienie dla ponad 40 tys. osób, a dwukrotnie więcej osób żyje z firm, których działanie powiązane jest z działalnością muzeów (branża turystyczna, gastronomia i komercja wokół muzealna, firmy ochroniarskie i wiele innych). Polskie muzea wpompowują też w krwiobieg polskiej gospodarki około 20 miliardów PLN z tytułu zakupu towarów, usług oraz innych dostaw. Od dawna postulujemy zmianę perspektywy patrzenia na polskie muzea ze spojrzenia poprzez koszty, na spojrzenie poprzez ich pozytywny wpływ, stymulujący gospodarkę.

W tym kontekście zwracamy się z apelem do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, sprawującego z mocy Ustawy o Muzeach z dnia 21 listopada 1996 r. nadzór nad polskimi muzeami, o podjęcie działań zmierzających do włączenia do pakietu tzw. „Tarczy Antykryzysowej” polskich muzeów. W sposób szczególny apelujemy o pomoc w utrzymaniu miejsc pracy poprzez zwolnienie okresowe z opłat na rzecz ZUS oraz innych opłat o charakterze obciążeń fiskalnych. Jednocześnie apelujemy o skrócenie do 14 dni terminu zwrotu podatku VAT, co może mieć istotne znaczenie dla utrzymania płynności finansowej. Nasza organizacja wyraża gotowość współdziałania w wypracowaniu adekwatnego do potrzeb pakietu rozwiązań.

Stowarzyszenie Muzealników Polskich, zrzeszające w największym procencie pracowników muzeów samorządowych różnych szczebli, zwraca się z apelem do władz samorządowych w Polsce o zachowanie na dotychczasowym poziomie dotacji podmiotowych dla naszych instytucji. Rozumiemy, że skutki pandemii uderzają w samorządy, co może

skutkować koniecznością rezygnacji z realizacji różnych inwestycji oraz zadań. Zapewne z planów wystawienniczych lub wydawniczych będą musiały zostać wykreślone niektóre pozycje, a perspektywa realizacji inwestycji zostanie znacznie odsunięta. Apelujemy jednak gorąco, aby w tym trudnym czasie, stabilnym elementem naszych przychodów pozostała wysokość dotacji podmiotowych.

Zwracamy się wreszcie na koniec do naszej publiczności muzealnej. Tęsknimy za Wami! Od czasów Arystotelesa muzeum to miejsce fascynującej gry. Jest to gra polegająca na interpretacji przeszłości na użytek szczęśliwej przyszłości. Ta gra, bez Was Droga publiczności, nie ma sensu. Pozostańcie z nami na naszych mediach społecznościowych, zachowujcie w głowach opowieści o czasie pandemii. Zbudujemy z nich nowy, stabilny fundament społeczny. Nie mamy wątpliwości, że świat się zmienia. Wielu naukowców od lat stawiało tezę, że jako ludzie tracimy opisane cechy gatunku „Homo Sapiens” i stajemy się człowiekiem nowego formatu.

Zupełnie nieświadomy tego co może się zdarzyć, we wrześniu 2019 r. na Konferencji Generalnej ICOM w Kyoto, postulowałem, aby muzea stały się miejscem, gdzie kształtować się będą cechy nowego człowieka – człowieka rozsądnego społecznie - Homo Sensus Communis. Niezależnie od tego, jakie ostatecznie przyczyny obecnej pandemii wskażą naukowcy, niezależnie od tego jak określą powody jej, tak zaskakująco szybkiego rozwoju, musimy jasno powiedzieć, że refleksja nad rozwojem świata z perspektywy wiedzy jaką przekazują nam nasze kolekcje, od dawna kazała nam wskazywać, że jako ludzkość straciliśmy rozsądek widząc nieustanny wzrost jako jedyny model rozwoju.

Gdy czas pandemii minie, spotkajmy się w muzeach aby wyznaczyć nowe perspektywy naszego rozwoju. Oby to spotkanie nastąpiło jak najszybciej! Już teraz wiemy, że pamięć tej pandemii będzie pokoleniową traumą. Jako „lekarze” chorób zbiorowej pamięci, muzealnicy z pewnością będą mieli pełne ręce pracy!

Michał Niezabitowski

Prezes Stowarzyszenia Muzealników Polskich